

POSTANOWIENIE

8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 8 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku D. K.

z udziałem M. K.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 17 kwietnia 2023 r., II Ca 2662/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

[SOP]

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 9 października 2020 r. Sąd Rejonowy w Myślenicach ustalił skład majątku wspólnego wnioskodawcy D.K. i uczestnika M.K. (I); dokonał podziału majątku wspólnego w bliżej określony sposób (II); zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 342.695 zł tytułem spłaty płatną w bliżej oznaczonym terminie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (III); oddalił wniosek uczestnika o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku objętym małżeńską wspólnością ustawową (IV); oddalił wniosek uczestnika o rozliczenie w ramach postępowania lokaty terminowej w Bank założonej przez wnioskodawczynię (V);

zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 81.888,84 zł tytułem nakładu z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny stron po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, płatną w oznaczonym terminie, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (VI); zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 87.757,76 zł tytułem nakładu z majątku osobistego wnioskodawczynie na majątek wspólny stron po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, płatną w oznaczonym terminie, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (VII); zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 55.500 zł tytułem wynagrodzenia za korzystanie z bliżej oznaczonej nieruchomości ponad swój udział, płatną w oznaczonym terminie, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (VIII); orzekł o kosztach postępowania (IX) i nakazał pobrać od wnioskodawczynie i uczestnika na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Myślenicach bliżej określone kwoty tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (X).

2. Na skutek apelacji wnioskodawczynie i uczestnika Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z 17 kwietnia 2023 r. w punkcie pierwszym (1) zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że: a) wymienioną w punkcie VII kwotę zastąpił kwotą 44.105,96 zł; b) wymienioną w punkcie VIII kwotę zastąpił kwotą 113.472,31 zł; w punkcie drugim (2) oddalił apelację uczestnika w pozostałej części; w punkcie trzecim (3) oddalił apelację wnioskodawczynie w całości; w punkcie czwartym (4) orzekł w sprawie kosztów postępowania apelacyjnego i w punkcie piątym (5) nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie od wnioskodawczynie i uczestnika bliżej określone kwoty tytułem nieuiszczonych wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

3. Od postanowienia Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł uczestnik postępowania. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na „niewątpliwe naruszenie zarówno przepisów prawa materialnego, jak i przepisów postępowania”. W odniesieniu do naruszenia prawa materialnego skarżący stwierdził, że ustalenia faktyczne sądów obu instancji pozwalają na sformułowanie wniosku o całkowitej i dobrowolnej rezygnacji przez wnioskodawczynię z uprawnień wynikających z art. 206 k.c., stąd przyznanie wynagrodzenia za korzystanie

ze wspólnej rzeczy nie zasługuje na ochronę. W zakresie naruszenia przepisów postępowania skarżący zarzucił, iż uzasadnienie sporządzone przez Sąd Okręgowy nie spełnia wymagań określonych w art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

4. Wnioskodawczyni wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od skarżącego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że

w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12). Analiza sprawy wskazuje, że ustalenia sądów nie zawierają zarzucanych przez skarżącego uchybień, które kwalifikowałyby skargę jako oczywiście uzasadnioną.

8. Twierdzenia skarżącego odnoszone przez niego do naruszeń prawa materialnego w istocie zmierzają do polemiki z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonanyymi przez sądy obu instancji. Sąd odwoławczy ustalił, iż w sprawie nie może być mowy o realnej dobrowolności opuszczenia przez wnioskodawczynię wspólnego miejsca zamieszkania. Było to rezultatem postawy uczestnika, w związku z tym winien on uiszczać wynagrodzenie za wyłączne korzystanie z nieruchomości wspólnej. Skarżący kwestionuje te ustalenia. Jednakże w postępowaniu kasacyjnym jest to niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia

2011 r., III CSK 72/10). Sąd Najwyższy jest tym samym związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sąd powszechny. Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

9. Także zastrzeżenia skarżącego dotyczące uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego nie zawierają przekonujących argumentów wskazujących na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w tym zakresie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że sąd odwoławczy obowiązany jest zamieścić w uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 maja 2020 r., I CSK 455/19 i z 15 października 2021 r., IV CSK 404/21). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela to stanowisko, a przy tym nie dostrzega istotnych braków uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, a zwłaszcza tak poważnych, iż stanowiłoby to podstawę do twierdzenia o oczywistej zasadności skargi.

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

(G.N.-J.)

r.g.

